

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯМ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ: АНАЛІЗ ДІЮЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ігор Володимирович ПІНТЕСКУЛ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Будівельна галузь відіграє ключову роль у розвитку національної економіки, забезпечуючи будівництво житлових, комерційних та інфраструктурних об'єктів. Однак, цей сектор також схильний до значної кількості порушень законодавства, що може призвести до негативних наслідків як для учасників будівельного процесу, так і для суспільства в цілому. Запобігання таким порушенням є важливим аспектом забезпечення належного функціонування будівельної галузі та збереження інтересів громадськості. У зв'язку з цим, адміністративно-правові механізми, спрямовані на запобігання порушенням, потребують детального аналізу, зокрема в контексті чинного законодавства.

Чинна законодавча база України в галузі будівництва спрямована на регулювання питань ліцензування, контролю за виконанням будівельних робіт, а також на встановлення вимог щодо якості та безпеки будівельних об'єктів. Основоположним документом у цій сфері є Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності", який визначає загальні правові засади державного регулювання будівельної діяльності, а також порядок отримання дозволів на виконання будівельних робіт і процедури контролю за їх виконанням. Закон також передбачає систему адміністративних санкцій за порушення вимог містобудівного законодавства.

Одним із ключових механізмів запобігання порушенням у будівельній галузі є система державного контролю та нагляду. Згідно з чинним законодавством, органи державного нагляду у сфері будівництва мають право здійснювати перевірки якості виконання будівельних робіт, дотримання технічних умов та інших нормативних актів. Державна архітектурно-будівельна інспекція України (ДАБІ) виступає головним органом контролю, що здійснює перевірку на всіх етапах будівельного процесу – від проектування до введення об'єкта в експлуатацію.

Однак, практика показує, що в чинній системі державного контролю існують певні проблеми. Одна з основних проблем полягає в корупційних ризиках, що виникають під час перевірок та видачі дозволів на будівництво. Уряд України вже впровадив низку реформ, спрямованих на подолання цих проблем, зокрема створення електронної системи ліцензування та онлайн-платформи для подання документів. Це сприяло підвищенню прозорості процесу та зменшенню можливостей для корупційних схем. Ще одним важливим механізмом є відповідальність за порушення будівельних норм і правил. Адміністративна відповідальність за такі порушення передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП), який містить положення щодо накладення штрафів за порушення вимог безпеки в будівельній галузі, недотримання проектної документації та невиконання вказівок органів державного контролю.

На нашу думку, важливим є також положення про можливість притягнення до відповідальності як юридичних, так і фізичних осіб, що дозволяє забезпечити більш комплексний підхід до запобігання порушенням. З метою підвищення ефективності запобігання порушенням у будівельній галузі важливим є також вдосконалення правової бази в частині запровадження механізмів громадського контролю. Зокрема, це стосується активної участі громадськості у процесі містобудування через механізми громадських слухань, які передбачають можливість впливати на прийняття рішень щодо забудови міських територій. Законодавчо закріплений механізм громадського контролю сприяє підвищенню відповідальності забудовників та органів місцевого самоврядування за прийняті рішення. Крім того, важливим напрямком є вдосконалення правового регулювання ліцензування будівельної діяльності. Ліцензування є одним із основних механізмів забезпечення відповідності суб'єктів господарювання вимогам законодавства. Однак, система ліцензування має бути більш гнучкою і передбачати можливість як посилення вимог до суб'єктів, які порушують законодавство, так і спрощення процедури для тих, хто не допускає порушень.

Аналіз чинного законодавства також свідчить про необхідність удосконалення правового регулювання будівельної галузі в частині відповідальності органів місцевого самоврядування. Оскільки більшість будівельних робіт виконується на місцевому рівні, місцеві органи влади відіграють ключову роль у контролі за їх виконанням. Однак, діюче законодавство не завжди передбачає чіткі механізми притягнення до відповідальності посадових осіб органів місцевого самоврядування, які допускають порушення будівельного законодавства або не здійснюють належного контролю за будівельними процесами.

Отже, аналіз адміністративно-правових механізмів запобігання порушенням у будівельній галузі свідчить про необхідність подальшого вдосконалення чинного законодавства. Одним із пріоритетних завдань є підвищення ефективності державного контролю, забезпечення прозорості ліцензійних процедур, а також посилення громадського контролю та відповідальності органів місцевого самоврядування. Реалізація таких заходів сприятиме зменшенню кількості порушень у будівельній галузі та забезпеченню сталого розвитку цієї важливої сфери економіки.